

लेखकः शौरभ फडके
पहिली आवृत्ती : ऑक्टोबर २००९
ऑनलाईन आवृत्ती :
डाऊनलोडसाठी मोफत
छापिल आवृत्तीः ३० रूपये

आपल्यापैकी अनेकजण गू अंभंधी चर्चाला नाकं
मुरडतात त्यांना “घाण” “गलिच्छ”

“किल्लखाण्या” “पाणचटपणा” समजून किंवा
वेळेचा “कचरा” म्हणून !

पण “मल व्यवस्थापन” खदल चर्चा करणे,
खूप गरजेचे आहे. तेही नेहमीपेक्षा मोठ्या
प्रमाणावर ! कारण आजही करोडो लोकं ह्या
साध्या आरोग्य सुविधांपासून वंचित आहेत.

लक्षात घ्या हा काही नवीन चावटपणा नाही...

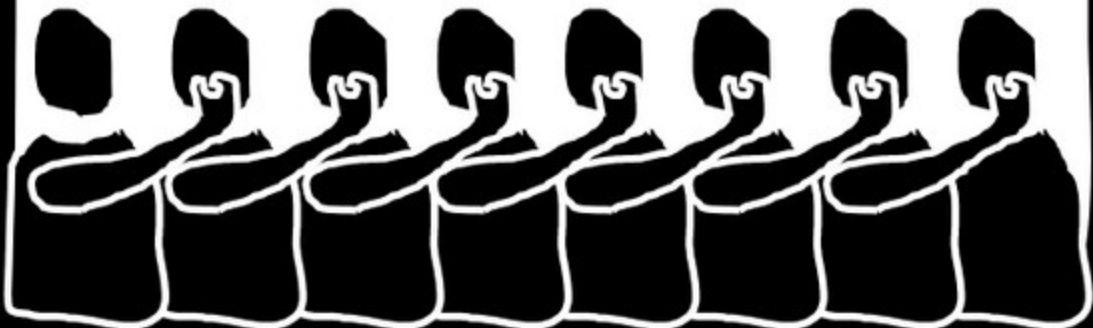
वाचकांसाठी “पार्श्व “ भूमी :

वापरण्याच्या सोईसाठी ह्या साहित्याला खदल
आवडतील. हे असू शकते एखादी रंगाची वही
एखादी माहिती पुस्तिका एखादे चावट

गोष्टीचे पुस्तक मल व्यवस्थापनावरील चर्चे
तील एक साधनसाहित्य आणि अगदी निकड
असल्यास “टॉयलेट पेपर” सुद्धा ! कागद

वाचवा ! झाडे वाचवा !!

हवे तसे वापरायला व खदलायला लाजू नका.

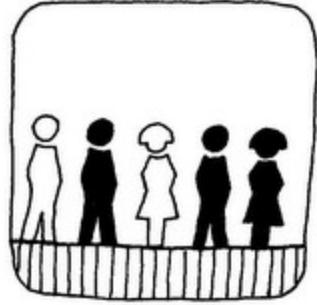

मलव्यवस्थापन?

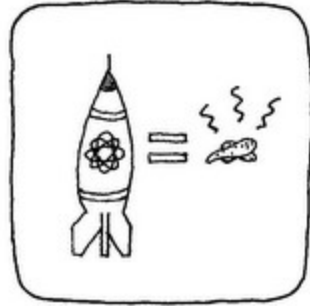
शी , शु तर आपण
भंगळच करतो

एत्येकी ५ पैकी २ लोकांना प्राथमिक
शौचालयाची सुविधा उपलब्ध नाही.

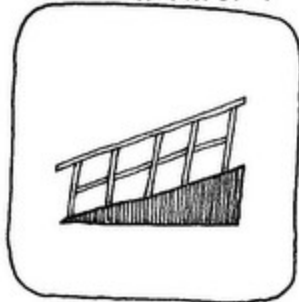
अशा सुविधांनी, खरेचके
आजार आपण टाळू शकतो

युद्धात खळी पडणाऱ्या
जीवांपेक्षा अधिक प्राण
वाचतील !

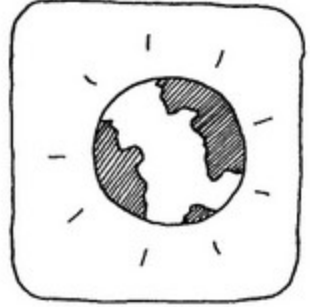
मलव्यवस्थापनामुळे
स्त्री पुरुष भ्रमानेला
प्रोत्साहन मिळते.

त्याचखरोखर, शिक्षण व
रोजगाराचा मार्ग भोव्या
होतो...

...या शुद्ध समृद्धी
लाभते.

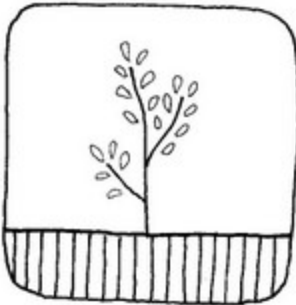
पर्यावरणाची मोठी
हानी टलेल.

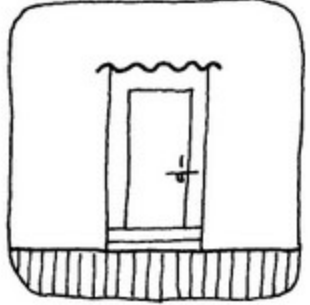
मलव्यवस्थापनातच
खरा स्वाभिमान आहे

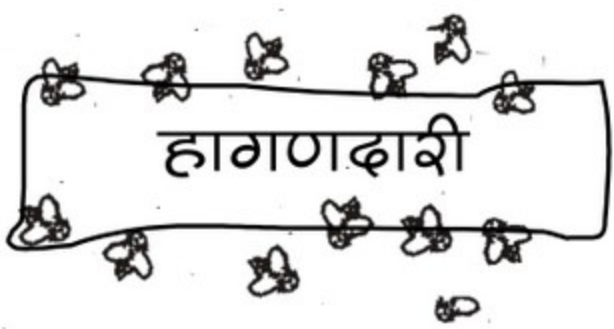
या ते स्वरूपच सोई
स्वर आहे.

यातूनच पोषकमूल्यांचे
चक व्यवस्थित
चालते.

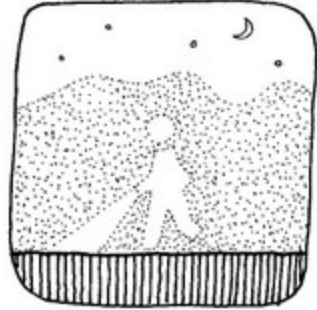
मलव्यवस्थापन
म्हणजे नुसतेच
शौचालय नव्हे !!

हागणदारी

ताज्या हवेतली प्रभात
फेरी...

...हीच फेरी मध्य रात्री
पावसातही घडू शकते !

वेगवेगळी सौंदर्य
रथळं...

...याच रथळांचे सौंदर्य प्रत्येक
वापरानंतर घटते !

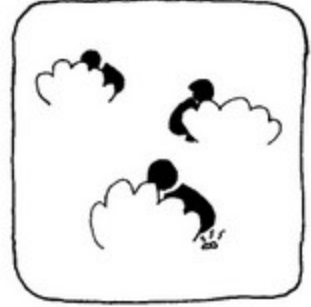
झाडांना थेट
खतपाणी...

...खत घालण्याचे याहूनही
प्रभावी व सुरक्षित मार्ग
आहेत !

“समविचारी” लोकांना
भेटायची नाही संधी...

...पण ,खरी गरज
आत्मचिंतनाची आहे !

निर्भर्याच्या शान्तिध्यात,
प्राणीमित्रांचा सहवास...

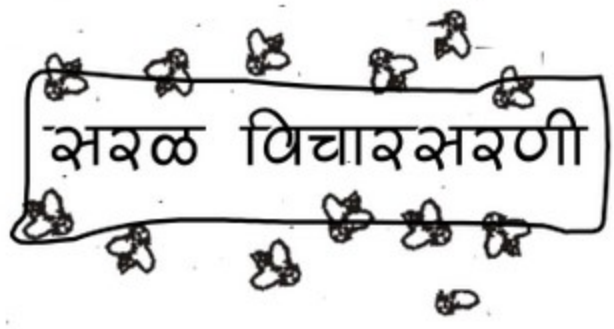
...नेहमीच सुखद असतो,
असं नाही !

मू ही घरापासून
लांछन खरी...

..पण हेच अंतर
त्रासदायकही ठरवू
शकतो .

સરલ વિચારસરણી

आपल्याला क्षपाट जगात
जगायला शिकवले जाते...

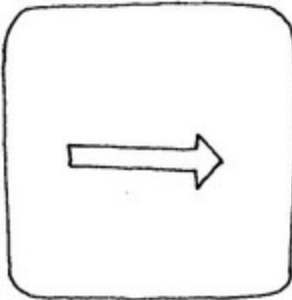
...य जथाशक्ती पुढेच्यावर
ढकलणं, हेच संस्कार !

पण , जग तर गोल
आहे !

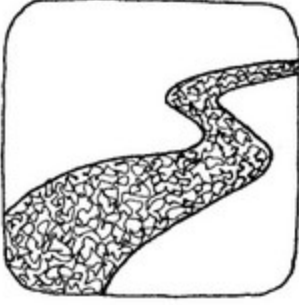
आता जथाशक्ती
कोणावर ढकलणार ?

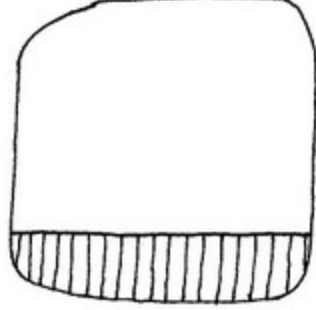
संरळ धोपट
विचारसंरणीचा काय
उपयोग ?

अश्या विचारांना
वाकवूनच आपण उपाय
पूर्णत्वास आणू शकू !

पोषकमूल्यांच्या भडिमारामुळे
नदी जलपर्णीनी फोफावते...

...आणि दुसरीकडे, आपल्या
शेतजमिनी ओस पडत आहे !

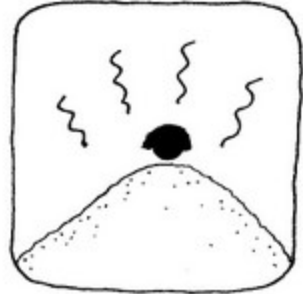
जग उपाशी रहात
आहे...

आपण अपुऱ्या उपायांवर
कोटयावधी रूपये खर्च
करू...

पण चुकीच्या शवरयी
नाही मोडणार !

महणूनच, शमरया इथपर्यंत
वाढल्या.

१ली पायरी

२री पायरी

३री पायरी

४थी पायरी

५वी पायरी

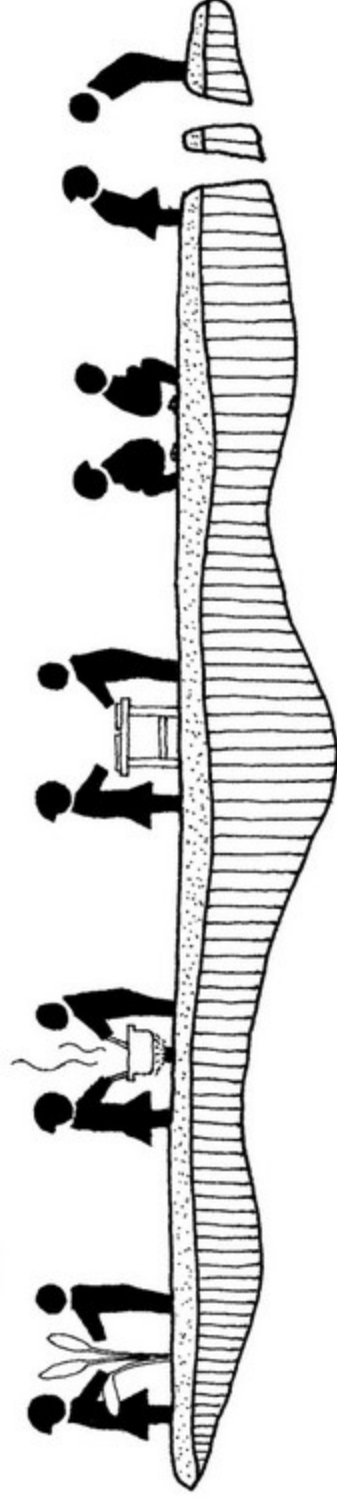
पिक घेणे/ विकत घेणे

शिजवणे

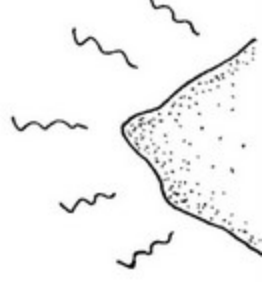
खाणे

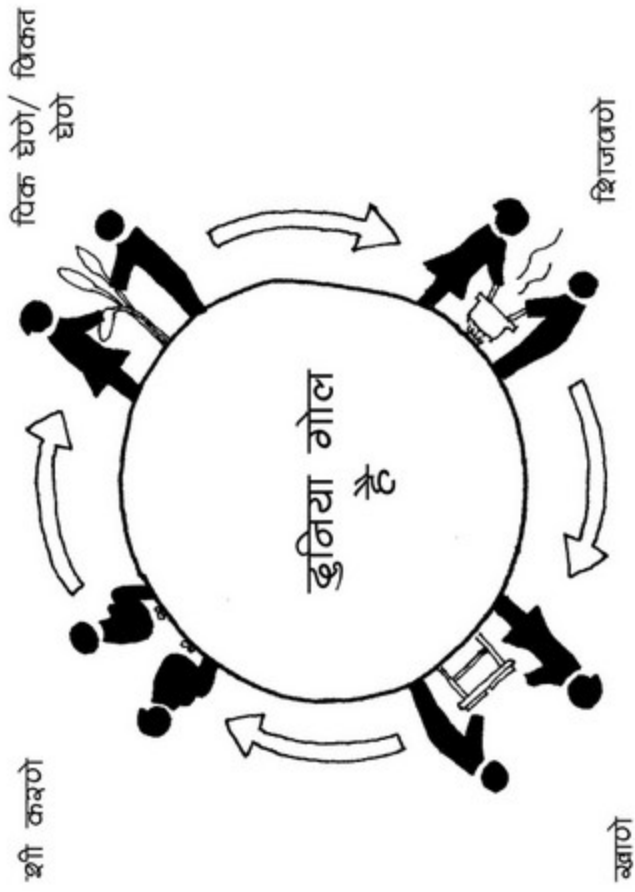
शी करणे

भोकातून लोटून देणे

भ्रष्टाट जगात जगणे

मग या चकामधे 'शामाजिक आबेग्य' ब्थान ओळखू 'शकाल का

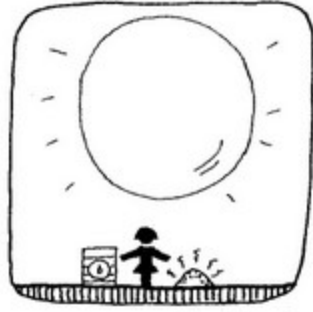

एक समस्या..

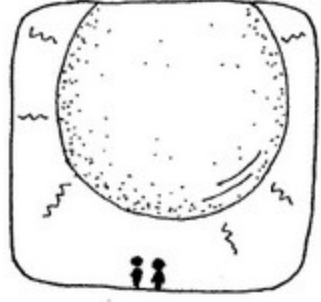
प्रत्येक जण दरवर्षी
साधारण ५० लि. शी व
५०० लि. शू करतो.

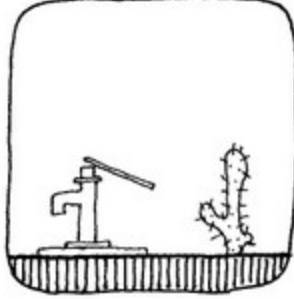
पण, त्याची विल्हेवाट
लावायला आपण १५०० लि.
पाणी वाया घालवतो.

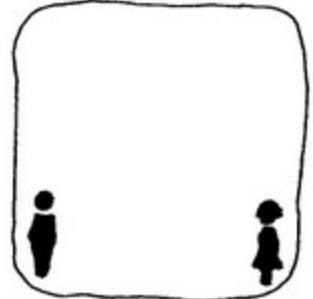
याखरोखरचं, तेवढ्याच
पाण्याचा वापर अंधोळी
व धुण्याकरिता...

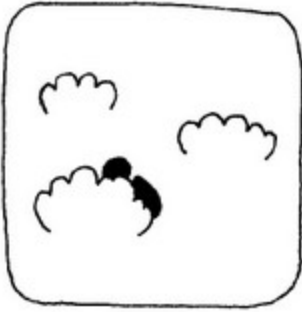
अश्याप्रकारे, आपण अवाढव्य
प्रमाणात पाणी प्रदूषित करतो

...आणि एकीकडे,
पाणी टंचाईमुळे
लोकांचे जीव जात
आहेत.

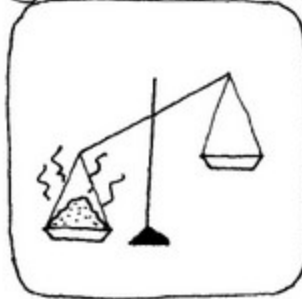
आतातरी आपण एकत्र
यायला नको का ?

एकीकडे, आपल्याला
त्रोत संसाधनांचा
तुटवडा जाणवतो...

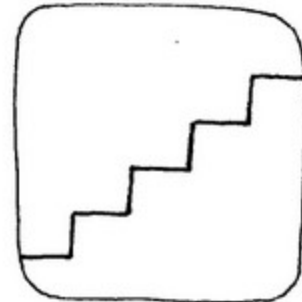
...तर दुसरीकडे, लोक
आपल्या गरजेपेक्षा अधिक
प्रमाणात त्रोत खर्च करतात.

कुठेही मुळीच
समतोल नाही.

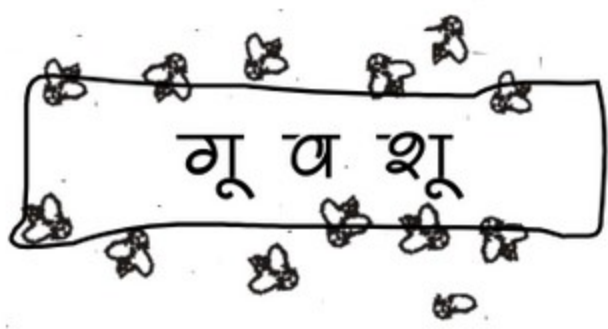
आपल्याला आपल्या
वागण्याचा पुनर्विचार
करण्याची गरज आहे.

इतरांना वर चढवायला,
काहीनी गरजेच्या शिडीवरून
खाली उतरले पाहिजे

करा दोनदा विचार
पुढच्या वेळेस पाण्याचे
लोट लोटताना...!

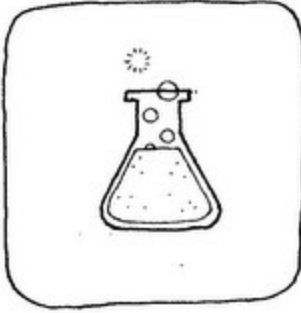
गू ष शू

आयुष्यातील एक सर्वोच्च
आनंद : शू करणे !

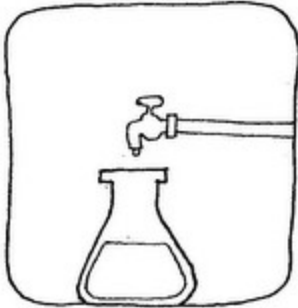
आपण दररोज १ लि.
हून अधिक शू
करतो.

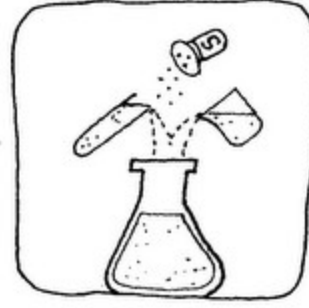
शू हे एक अजब रसायन
आहे.

शू ही तशी अपायकारक
नसते

त्यात मोठ्या प्रमाणात
पाणीच असतं

...य काही प्रमाणात
युरिया य इतर
रसायनं असतात.

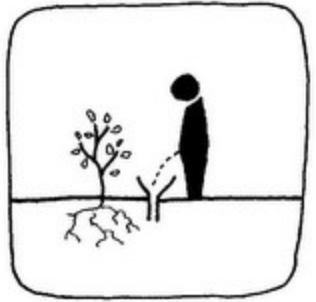
शू हे एक प्रभावी खत आहे.

हिचा वापर पाण्यात मिसळून करावा.

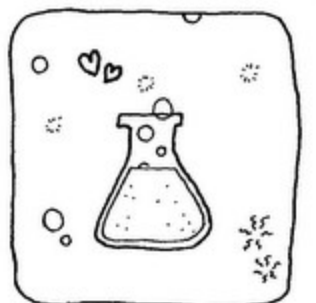
वा रासायनिक खतांची काय गरज ?

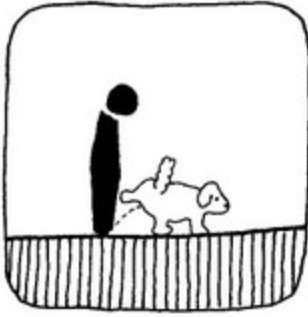
शू च्या नियमित वापराने ...

...उत्कृष्ट परिणाम दिवतील !

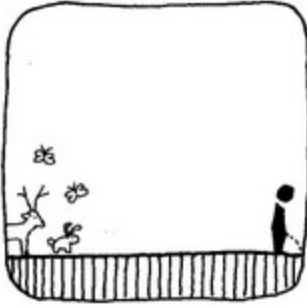
शू बहुउपयोगी आहे !

प्राणी शू-शू करून
आपल्या सोमा प्रस्थापित
करतात.

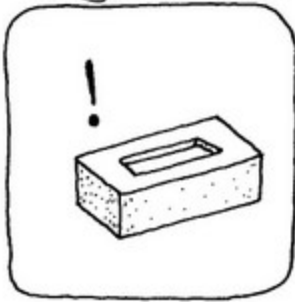
काही लोक शू
आरोग्यासाठी स्वतःची
शू पितात.

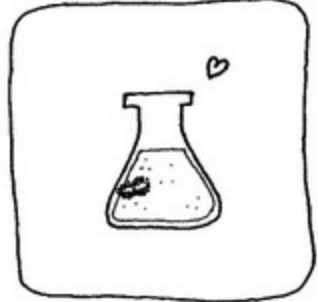
शिकारी, प्राण्यांना शू
मधील खाशांच्या सहाय्याने
भुलवतात.

जखमांच्या प्रथमोपचाराकरिता
शू उत्तम !

मातीमध्ये शू
मिशळल्यास भिंती
भक्कम होतात.

खरचं, जीवन किती
"शूदर" आहे !

मोठ्या माणसांची शू लहानांपेक्षा जास्त पोषक असते.

निरोगी माणसाच्या शू मध्ये कधीच Pathogens नसतात.

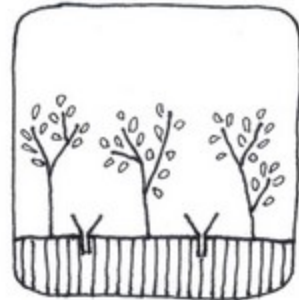
पण तरीसुद्धा खबरदारी म्हणून...

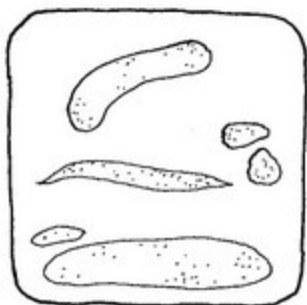
आपण आपली शू १-२ महिने साठवून...

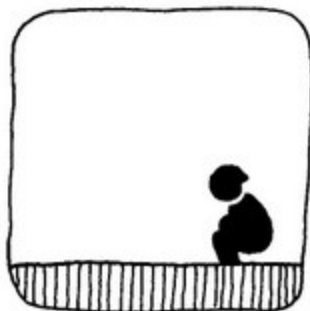
...निर्धारितपणे वापरावी !

ही शू आपण सर्व प्रकारच्या पिकांसाठी वापरू शकतो.

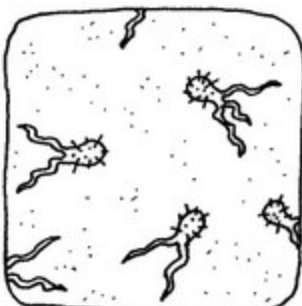
गू निरनिराळ्या आकारात
व रंगात होते.

ऊन असो वा पाऊस,
आपण गू करणारचं !

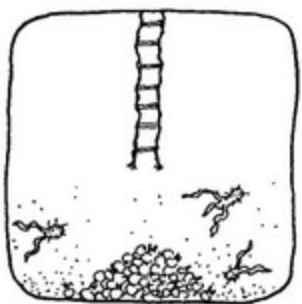
पण, गू धोकादायक
असते.

कारण त्यात काही अपायकारक
जिवाणू (Pathogens) असतात.

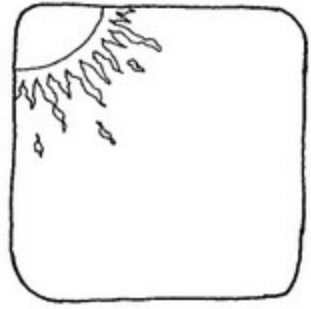
त्याचप्रमाणे,
पोषकमूल्य ही
असतात.

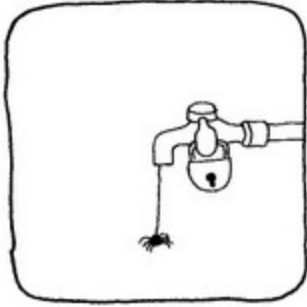
या पोषकामूल्यांना
सोडवायचे असले तर
आपल्याला सोडपाणी
व्यवस्थापनाची मदत
लागेल.

Pathogens ची झुडी करायला उष्ण तापमानाची साथ हवी.

त्याचप्रमाणे, अतिनील किरणांचा मारा प्रभावी ठरतो.

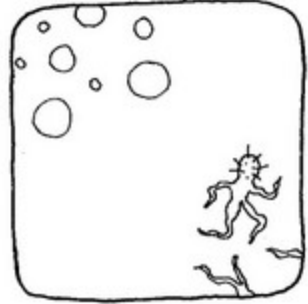
आणि, रूक्ष वातावरण असले तर फारचं छान !

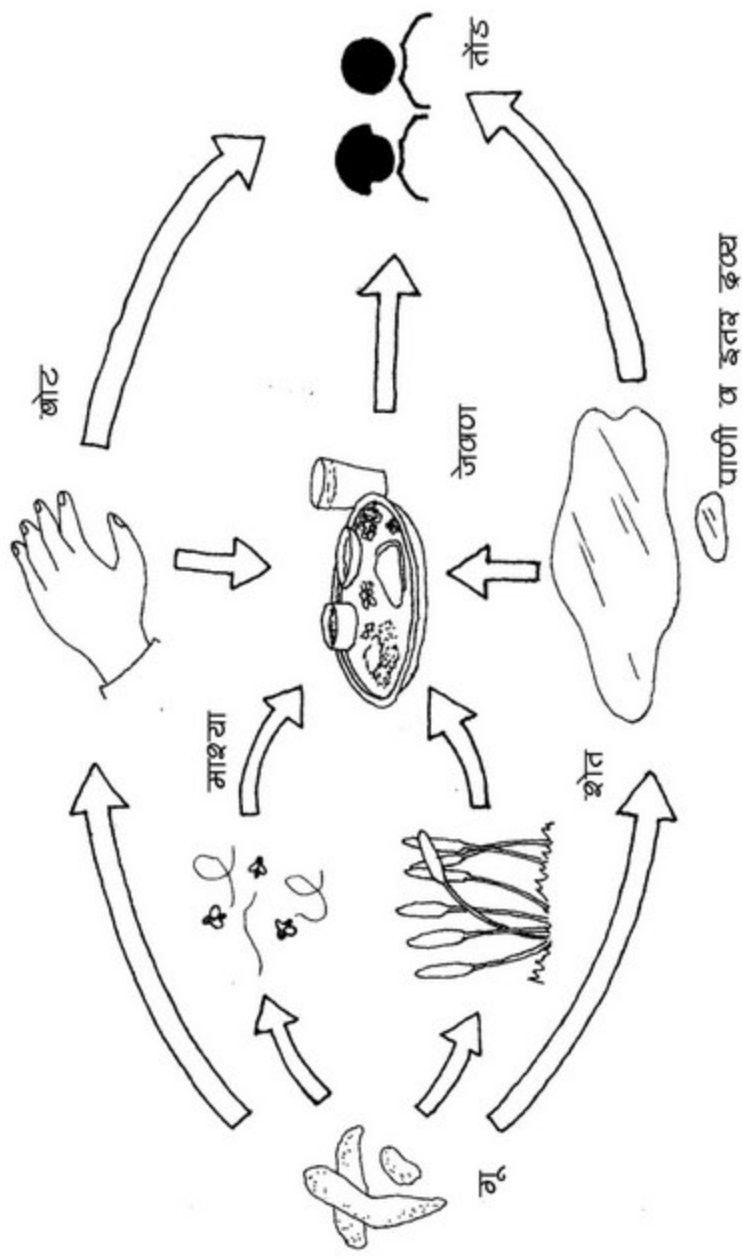
Pathogens ना मारायला चांगले जिवाणूही मदत करतात.

शिवाय Pathogens ना प्राणवायु असलेले वातावरण पटत नाही.

अल्कलीचा सहवास Pathogens ना मानवत नाही. त्यांचा "शेजिक" मध्ये वांधा असतो !

आपायकावक जिवाणू आपल्या पर्यंत पोहचतात तरी कसे ?

नुसतेच शौचालय
आरोठ्यासाठी पुढेसे
आहे, असे नाही !

आपल्या सवयीही
सवच्छतेला पूरक हव्या

आपण आपले हात
साबण व पाण्याने
सवच्छ धुतले पाहिजे...

...गू झाल्यावर !

...आणि सैयंपाकाच्या
व खाण्याच्या आधी !!

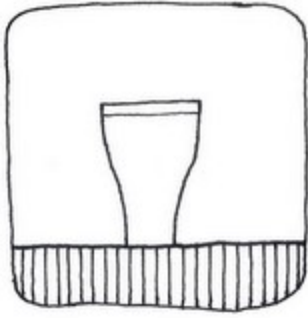

आपण आजारांची शक्यता
कित्येकपटीने कमी करू
शकतो !

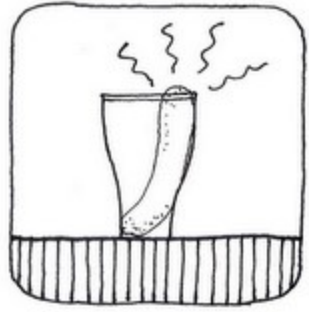

आधुनिक तंत्रज्ञान

एक थंडगार पाण्याचा
ठलास घ्यावा ...

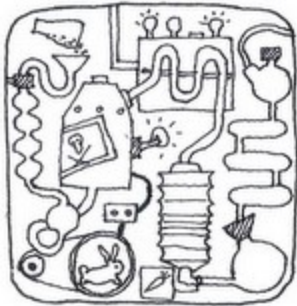
त्यात एक चमचाभर
गू घालावी.

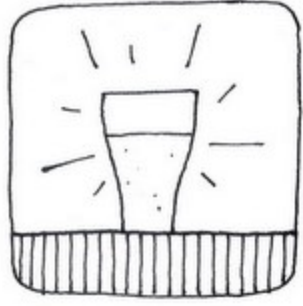
मिश्रण नीट ढवळून
घ्या. झाडू नका!

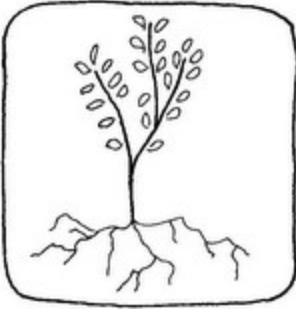
हं...

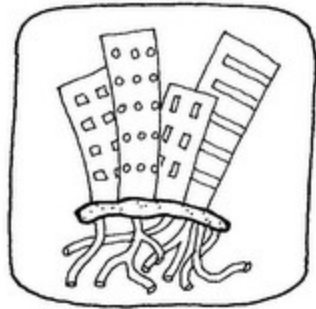
ठॅण ठॅण ! आपल्या
मदतीस धावून येत आहे
आधुनिक तंत्रज्ञान !

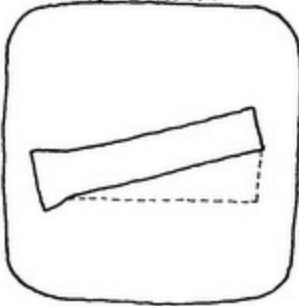
...आणि आपल्याला
मिळाला (अराचभा)
भरलेला, (अराचभा)
स्वच्छ पाण्याचा
ठलास !

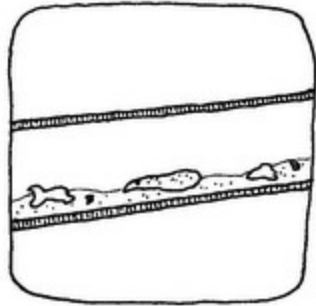
झाडांची मूळं पोषक मूल्य
 व पाण्याच्या शोधात
 हिंडतात.

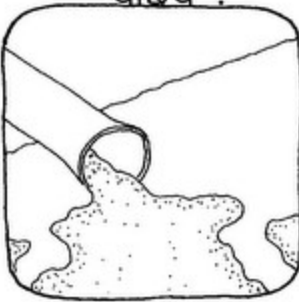
पण शहराची मूळं, तर पाणी
 व पोषक मूल्य ओकतात !

ही उच्च "विकसित" मूळं
 म्हणजे फक्त उतार दिलेले
 पाईप !

उतार का ? तर आपली मू
 घक्षरून पुढे ढकलायला...

ढकलून ढकलून,
 आपल्या नदीत व
 समुद्रात फेकायला...

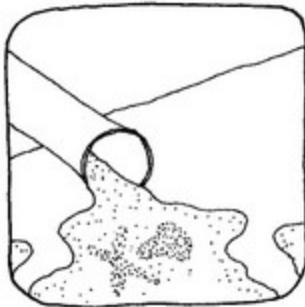
जबाबदारी टाळण्याचे हे
 आदर्श उदाहरण !

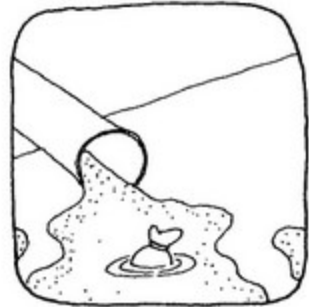
आपण अमुद्धात किती घाण
टाकतो याचा काही अंदाज ?

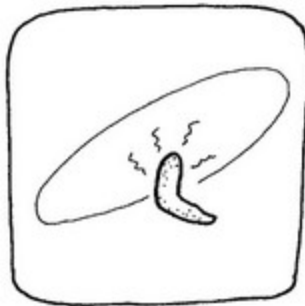
आणि जागतिक
पातळीवर किती घाण ?

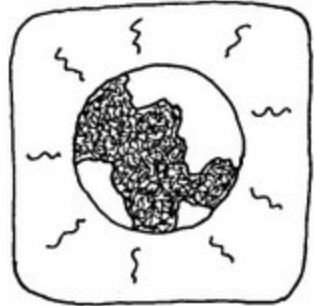
आपण टाकतो
हानीकारक द्रव्य...

...य किमती पोषक
मूल्य देखील !

म्हणतात ना, पेशाल
ते उगव्वाल !

आता आली की नाही
पंचाईत !

संडास !!

आपल्याला गाळणं तर
माहितचं आहे!

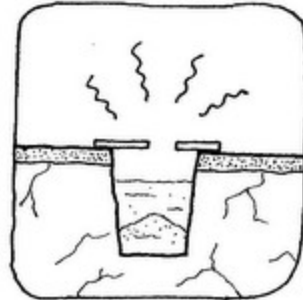
जमिनीचा गाळण्यासारखा
वापर शोषखड्ड्यात होतो.

खड्ड्यात गू जमा होते
य ती काही काळानंतर
काढायी लागते.

म्हणूनच, २ खड्ड्यांचा
संघर्ष जास्त सोईचा !

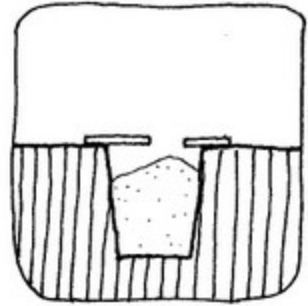
पण खडकाळ
जमिनीत शोषखड्डे
निकामी ठरतात.

तसेच, उच्च भूजल पातळी
परिभरात धोकादायक ठरू
शकतात.

जमिनीची कमतरता नसल्यास
खड्डा भरल्यावर ओडून देता
येतो.

म्हणून पहिल्या
खड्डा गू ने
भरल्यावर...

...जवळच दुसरा खड्डा
घ्यावा.

पहिल्या खड्डयात झाड
लावावे...

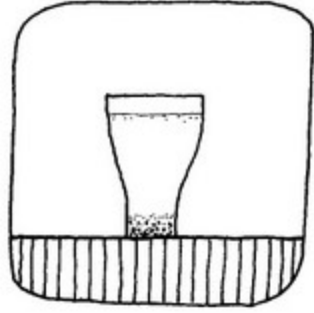
...व दुसऱ्या खड्डयाचा
नियमित वापर करावा.

अश्याप्रकारे ,
जसजशी करू आपण
गू, गर्द वनवाई
आपण फुलवु !"

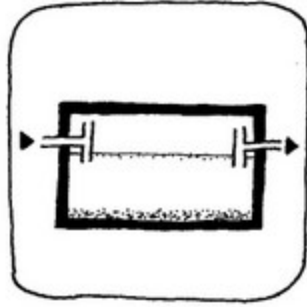
ठलासभर गढूळ पाणी
घ्या...

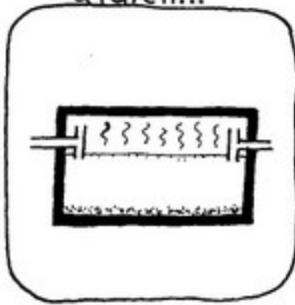
थोड्याच वेळात गाळ तळाशी
असेल, हलके कण तरंगतील...

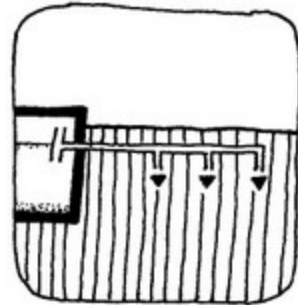
मधले अचछ पाणी
आपण वेगळे काढू
शकलो...

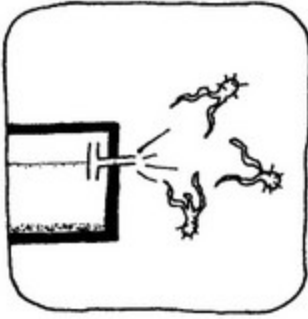
...तर हे शेप्टिक टाकीच्या
बिद्धांतानुसारचं की!

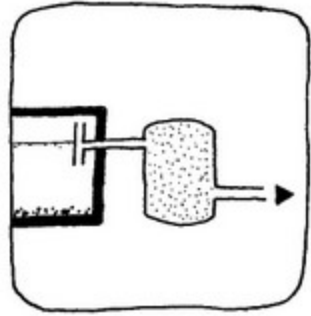
अश्या टाकीत,
जिवाणू, प्राणवायु
रहित वातावरणात
गाळ पचवतात...

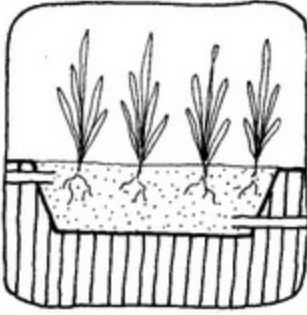
...थ मधल्या भागातले पाणी
जमिनीत मुरवले जाते.

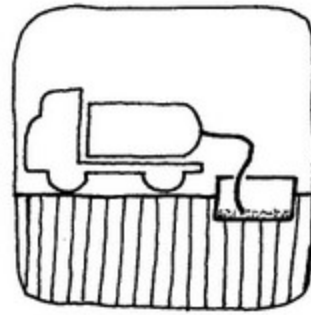
पण ह्या पाण्यात श्रीतीढायक
Pathogens असतात...

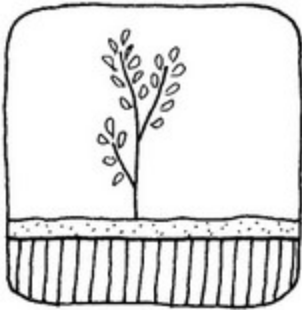
...य त्यावर प्रकिया
करणेचे गरजेचे असते.

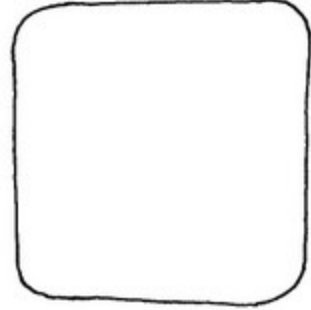
एखाद्या कृत्रिम पाणथळ
जागेसारखेच (Wetland)

शेप्टिक टाकीतला गाळ अधून
मधून काढावा लागतो.

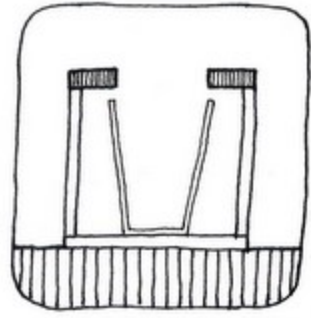
प्रकिया केल्यास, याच
गाळाचा खत म्हणून
वापर होऊ शकतो.

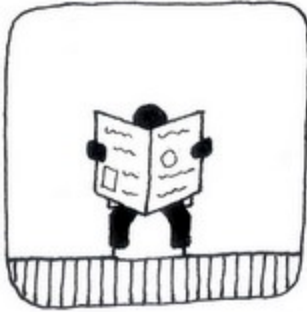
...खास आत्मचिंतनासाठी
शोडलेली मोकळी
जागा...

कुणीही स्वरुपाचा स्वतः संडास आणू शकतो.

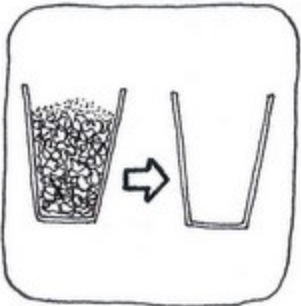
हा संडास म्हणजे खोक्यातल्या भोकाखाली ठेवलेली आदली !

यावर आपण नेहमीसारखेच आहू

काम झाल्यावर त्यावर मूठभर राख टाकावी.

पहिली आदली भरल्यास त्याजागी दुसरी आदली ठेवावी.

पहिली आदली "स्वतः प्रकल्पात" रिकामी करावी. मुळीच पार येत नाही !

आजुआजुस गोंगाट अक्षताना
मोंठयाने पादण्याची मजा
काही औरच!

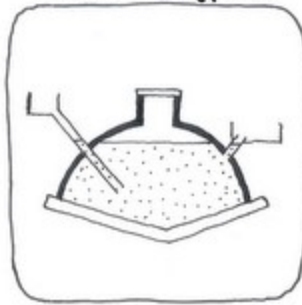
पण, काही वेळा, शांतीत ही
कांती होते.

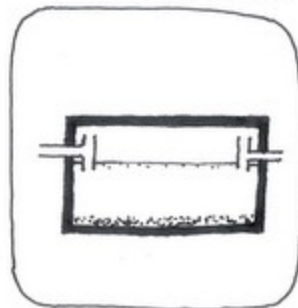
आता आपल्या वायुचा
पुरेपूर वापर करा
हातो अधूया...

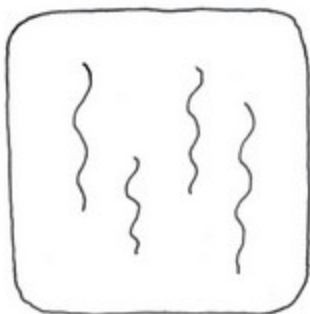
काही जिवाणू प्राणवायु नशलेल्या
परिस्थितीत गैर पचवून इंधनवायु
तयार करतात.

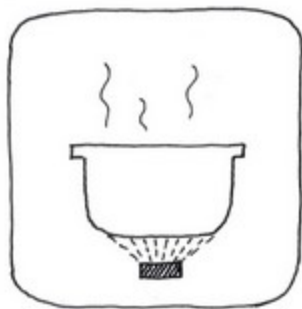
जसे आयोगेंस
टाकीमध्ये...

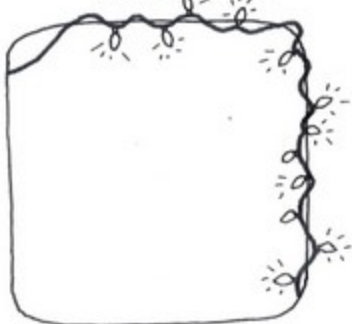
आयोगेंस टाकी ही श्रेष्ठिक
टाकीसारखी असते.

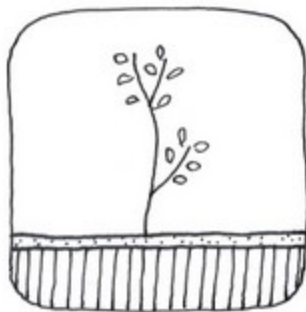
टाकीमध्ये इंधनवायु
तयार होते.

जो आपण नळीवाटे चूल
पेटव्यायला वापरू शकतो.

...किंवा दिवे देखील पेटवू
शकतो.

टाकीतला गाळ खत
म्हणून उत्तमचं !

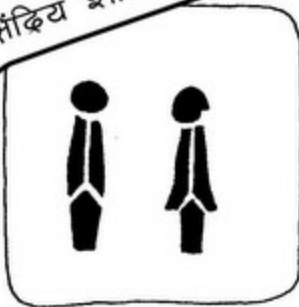

म्हणजे फायदाच
फायदा !!

लईच भारी !!!

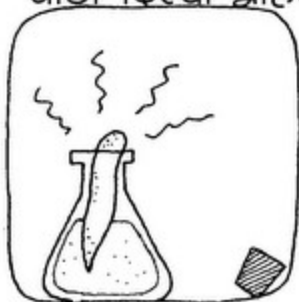
बैठिय शौचालय

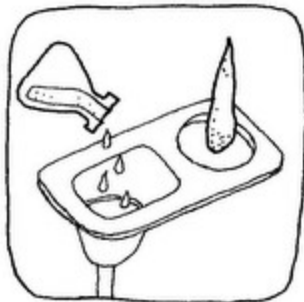
निर्भरगने गू प शू आहेर
येण्यासाठी वेगवेगळ्या
पाटा दिल्या आहेत.

कारण की, गू धोकादायक,
शू नाही !

मग रंडाशातही यांना
का मिशळाये ?

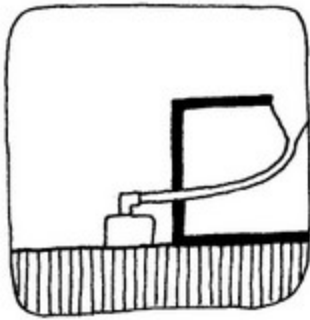
दोघांना वेगळं ठेवणं
सोप्यं !

आपण
नेहमीप्रमाणेचं
खुलावं. भांडूचं
पगीकरण करेल !

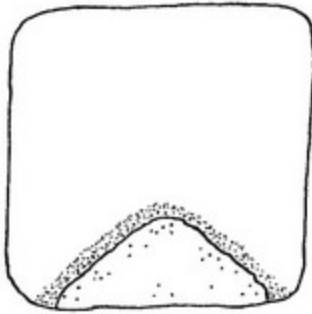
त्यावर मूठभर राख
टाकावी.

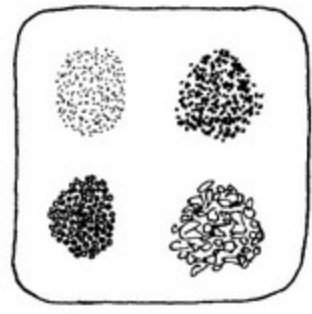
शु झाठवापी किंवा
जमिनीत मुरवापी.

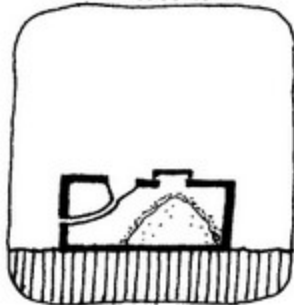
गू पासून दूर ढुंगण
धुवाये.

राखेमुळे दुर्गंधी पसरत
नाही व गू ही लवकर
वाळते.

राखेऐवजी कोरडी माती,
पालापाचोळा, भुसा ही
चालेल !

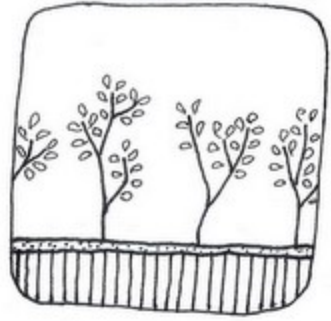
गू जे टाकी भरल्यावर,
ती वर्षभर तशीच
सोडून द्यावी.

त्यानंतर ती
सहजपणे आहेर काढू
शकतो.

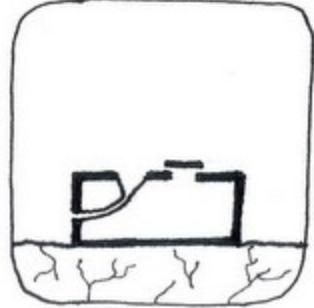
याचा अजिबात वास्तू येत नाही, किळसवाणं ही वाटत नाही.

याचा उत्तम खत म्हणून वापर केला जातो.

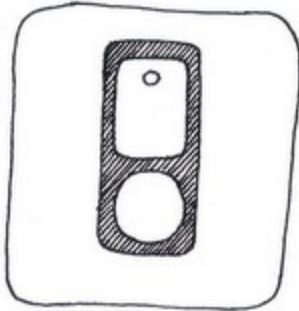
अश्या अंडाभमुळे पाण्याची पुष्कळ खचत होते.

हा अंडाभ खडकाळ भागात आंधण्यास उपयुक्त !

पूरक्षेत्रातही उपयुक्त कारण गू पाण्याच्या संपर्कात येत नाही.

यालाच "अॅडिय शौचालय" असे म्हणतात.

soar.hub@gmail.com

झालं एकदाचं!
आता श्वास
घेऊ शकता!

